

**10th Congress of
Baltic States SLTs'**

Stronger together

10-11 April, 2026

LATVIJAS LOGOPĒDU
ASOCIĀCIJA
- par skaidru valodu

10th Congress of
Baltic States SLTs'

Stronger together

10-11 April, 2026

Adaptation of the British Dyslexia Association Checklist and its Potential for Use as a Dyslexia Identification Tool in Latvia

Mg.sc.educ. **Anita Palapa**

Ph.D. **Gundega Tomele**

Riga Technical University Liepaja Academy

Research Methods

Objectives: to adapt and evaluate the efficacy of using the British Dyslexia Association (BDA) Checklist for children up to the age of 11 in Latvia, by comparing checklist outcomes with children's literacy test results

Methods:

- Questionnaire (checklist)
- Acadience™ early literacy test
- Word Chains Test
- Data processing (Microsoft Office Excel)
- Descriptive data analysis

Definition of Dyslexia

«Dyslexia is a specific learning disability characterized by difficulties in word reading and/or spelling that involve accuracy, speed, or both and **vary depending on the orthography**. These difficulties occur along a continuum of severity and persist even with instruction that is effective for the individual's peers. The causes of dyslexia are complex and involve combinations of genetic, neurobiological, and environmental influences that interact throughout development. Underlying difficulties with phonological and morphological processing are common but not universal, and **early oral language weaknesses often foreshadow literacy challenges**. Secondary consequences include reading comprehension problems and reduced reading and writing experience that **can impede growth in language**, knowledge, written expression, and overall academic achievement. Psychological well-being and employment opportunities also may be affected. Although identification and targeted instruction are important at any age, language and literacy support before and during the early years of education is particularly effective.»

Adopted by the IDA Board of Directors on October 22, 2025

Dyslexia is a learning disability that mainly affects the ability to read and write words fluently. Dyslexia exists in all cultures and can be present in people of different abilities and socio-economic status (Rīds, 2019)

Dyslexia is the most common and most widely studied learning disability, affecting 80% of all individuals identified with learning disabilities (Shaywitz, Weiss, Saklofske, & Shaywitz, 2016)

Of people with reading difficulties, 70–80% are likely to have some form of dyslexia (International Dyslexia Association, 2020)

Worldwide, the prevalence of dyslexia is given as 5–20% (Griggs, 2021; Hulme & Snowling, 2016; Mather, 2024; Ozernov-Palchik & Gaab, 2016; Price et al., 2022) while in Latvia it is only 0.5% (Data from the 2017 study by the Ministry of Education and Science, Raščevska, 2019)

Although dyslexia identification is recognised worldwide as essential, Latvia still lacks an easy-to-use and freely accessible dyslexia screening tool that is suitable not only for professionals, but also for parents and teachers

Research Methodology and Stages

Adaptation and Pilot Study:

Translation and terminological refinement based on feedback from 10 parents (non-experts) to ensure clarity

Screening Phase:

- Electronic checklist distributed via social media (N=131)
- 114 respondents met inclusion criteria (Latvia, up to age 11) – 61% boys and 39% girls
- Highest engagement from 4th-grade parents (32%), reflecting the persistence of literacy challenges

Comparative Study:

Second version (5-point Likert scale) administered to:

- Main research group (n=39): students with persistent literacy difficulties
- Control group (n=26): students with no reported literacy challenges

In-depth Assessment:

Comprehensive literacy testing for the main group using Acadience™ and Word Chains tests to confirm or rule out dyslexia risk

Adapting the Dyslexia Checklist in Latvian

1. Permission to translate and use the checklist

2. Checklist – translated and adapted:

- Comprehension testing (parental pilot group, n=10)
- Implementation of clarifications and explanations
- Online distribution (Version 1, n=114)
- Development and administration of Version 2 (Likert scale, n=39)
- Control group assessment (n=26)

3. Children (n=39) were tested on their reading skills with the Acadiance™ and Word Chains tests

4. The results of the Checklist, Version 2 were compared with the results of the Acadiance™ and Word Chains tests

5. Statistical breakdown and descriptive analysis of scores

6. Data synthesis and validation against standardized tests

Disleksijas kontrolapa skolēniem vecumā līdz 11 gadiem Autors: Britu Disleksijas Asociācija, 2001 Tulkota un adaptēta Latvijā: A.Palapa, G.Tomele, 2024							
Vārds, uzvārds		Skola					
Vecums		Klase					
Dzimšanas dat.		Pārbaudes dat.					
Katram jautājumam apvelciet skaitli lodziņā, kas ir vistuvāk jūsu atbildei.							
N.p.k.	Grūtības	Nekad	Reti	Reizēm	Bieži	Lielākoties	KOPĀ
1.	Kādam no ģimenes locekļiem arī ir novērotas līdzīgas grūtības	0	2	4	6	8	
2.	Fonoloģisko procesu grūtības, īpaši skaņu līmeni (piem., grūtības nosaukt vārdu pa skaņām, no skaņām veidot vārdu u. tml.)	0	2	4	6	8	
3.	Grūtības ar instrukciju ievērošanu	0	1	2	3	4	
4.	Nepieciešams ilgāks laiks, lai sniegtu mutisku atbildi uz jautājumu	0	1	2	3	4	
5.	Grūtības plūstoši lasīt ietekmē lasītā izpratni	0	2	4	6	8	
6.	Neprecīza dekodēšana ¹	0	2	4	6	8	
7.	Bailes lasīt skaji	0	1	2	3	4	
8.	Trūkst lasīšanas prieka	0	1	2	3	4	
9.	Pastāvīgas un izteiktas grūtības pareizrakstībā ²	0	1	2	3	4	
10.	Haotisks, nevienmērīgs, nekārtīgs rokraksts	0	1	2	3	4	
11.	Grūtības atrast pareizos vārdus, lai aprakstītu lietas	0	1	2	3	4	
12.	Kļūdāmi izrunā vārdus	0	1	2	3	4	
13.	Grūtības atcerēties secīgu informāciju, piemēram, alfabētu, nedēļas dienas u. c.	0	1	2	3	4	
14.	Pazemināta īstermiņa darba atmiņa ³	0	1	2	3	4	
15.	Nepieciešams papildu laiks rakstu darbu veikšanai	0	1	2	3	4	
16.	Grūtības precīzi norakstīt informāciju no tāfeles	0	1	2	3	4	
17.	Mēdz sūdzēties par diskomfortu lasīšanas laikā ⁴	0	2	4	6	8	
18.	Reizēm var būt neveikls, ir kustību koordinācijas grūtības	0	1	2	3	4	
19.	Jauc vietām ciparus ⁵	0	1	2	3	4	

¹ Neprecīza dekodēšana var izausties dažādos veidos – lasot itaiz vārdus, kļūdāmi izlasa vārdus, min vārdus vai vārdu galotnes zībi pārstaizšana lasot (neievēro burtu, zībiu secību vārdā lasot)
² Tiek izlaisti vai aizstāti burti, trūkst garumzīmes, pārstata burtus un citas pareizrakstības kļūdas
³ Grūtības atcerēties nesen runāto, grūtības atcerēties faktus, par ko runāts mācību stundas sākumā
⁴ Ilgāk lasot var sūdzēties par acu vai galvas sāpēm, burtu "lēkšanu", dubutošanos, miglošanos u. tml.
⁵ Piemēram, 23 vietā uzraksta 32. Aprēķinus ir veicis pareizi, bet rezultāta ciparus pieraksta nepareizi secībā

Testā iegūtais punktu skaits par grūtībām							
	Stiprās puses	Reti	Reizēm	Bieži	Lielākoties	KOPĀ	
20.	Grūtības ar matemātikas jēdzienu izpratni ⁶	0	1	2	3	4	
21.	Nepareizi uzraksta ciparus (piemēram, spoguļrakstā)	0	1	2	3	4	
22.	Zems pašvērtējums	0	1	2	3	4	
23.	Uzvedības grūtības	0	1	2	3	4	
24.	Cits (aprakstiet)						
Testā iegūtais punktu skaits par stiprajām pusēm							
25.	Izdomas bagāts	0	1	2	3	4	
26.	Labas domāšanas un spriešanas prasmes	0	1	2	3	4	
27.	Labi spēj saskatīt "kopainu" ⁷	0	1	2	3	4	
28.	Labas problēmu risinātājs	0	1	2	3	4	
29.	Labas vispārējās zināšanas	0	1	2	3	4	
30.	Labi izprot tekstu, kas ir nolasīts priekšā	0	1	2	3	4	
31.	Zīpkārīgs	0	1	2	3	4	
32.	Labi attīstīta receptīvā valoda ⁸	0	1	2	3	4	
33.	Labas vizuāli telpiskās prasmes	0	1	2	3	4	
34.	Cits (aprakstiet)						
Testā kopā iegūtais punktu skaits							

• Ja kontrolapā par bērna grūtībām iegūtais punktu skaits ir mazāks nekā 36 punkti, tad visticamāk, ka Jūsu bērnam nav disleksija. Tomēr, ja Jums ir baža par bērna lasīšanas sniegumu, ieteikums vērsties pie speciālista, kas var izvērtēt un sniegt precīzāku skaidrojumu.

• Ja kontrolapā par bērna grūtībām iegūtais punktu skaits ir no 36 līdz 59 punkti, tas var liecināt par, iespējamu disleksiju. Ieteikums ir vērsties pie speciālista, kas veiks Jūsu bērna padziļinātu lasīšanas izpēti.

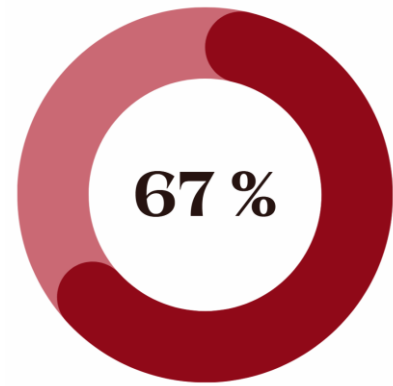
• Ja kontrolapā par bērna grūtībām iegūtais punktu skaits ir vairs 60 punkti, tas norāda uz vislielāko iespējamību, ka Jūsu bērnam ir disleksija. Lai saņemtu atbilstošu speciālista atzinumu, ir jāveic Jūsu bērna padziļināts lasīšanas izvērtējums.

Kontrolapas rezultāti ir jāuzskata kā sākotnējs novērtējums, kas var norādīt uz iespējamām lasīšanas grūtībām, tostarp disleksiju. Tomēr, ņemot vērā subjektivitāti vērtējumos, šie rezultāti nav pietiekami, lai izvirzītu precīzu disleksijas diagnozi. Lai apstiprinātu vai noraidītu disleksijas klātbūtni, nepieciešama padziļināta diagnostika, ko veic kvalificēts speciālists.

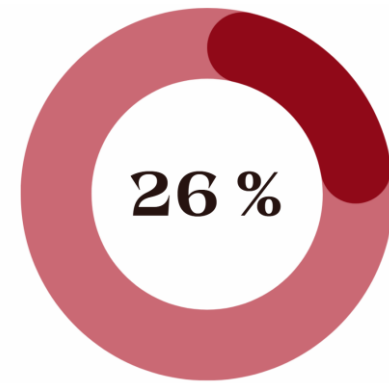
⁶ Neatceras tādu matemātikas terminu nozīmi kā summa, starpība, saskaitīšana, reizināšana, decimetri u. c.
⁷ Saprāt lietu būtību, kopasakarības. Nekoncentrējas uz sīkām detaļām, bet spēj saskatīt kopainu, paredzēt iespējamās problēmas.
⁸ Receptīvā valoda ir valodas sapratne jeb tas, kā cilvēks uztver un saprot citu cilvēku valodu, vārdu nozīmi

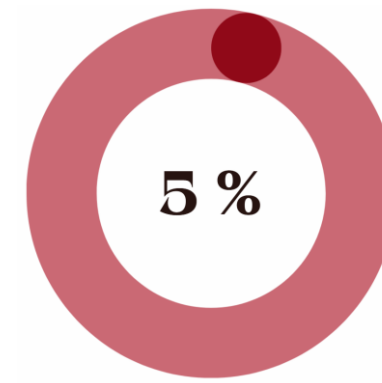
Results

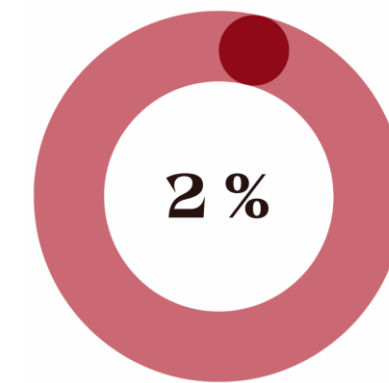
67% (n=26):
Reading
performance
indicative of
dyslexia

26% (n=10):
Diagnosed with
mild-to-moderate
dyslexia

5% (n=2):
Mild reading
difficulties

2% (n=1):
Typical reading
skills
development

The study revealed that every single student in both Grade 1 and Grade 4 fell below the critical threshold for literacy achievement

- **Grade 1:** Performance may still reflect a **normal developmental stage**
- **Grade 4:** Results point to **persistent difficulties**, strongly indicating the **likelihood of dyslexia**

Key Findings of the Study

- The BDA checklist serves as an effective preliminary screening tool but cannot replace professional assessment
- A multi-informant approach is essential to balance parental subjectivity with teacher observations
- 100% of parents (n=114) reported that impaired reading fluency negatively affects reading comprehension
- 35% of parents (n=40) noted a familial history of similar difficulties, suggesting a genetic component to dyslexia risk
- Early screening is critical for timely, targeted intervention
- Results indicate the need for a larger-scale study to further validate the checklist's effectiveness in early identification

References

1. British Dyslexia Association. (n. d.). *How is dyslexia diagnosed?* Available <https://www.bdadyslexia.org.uk/dyslexia/how-is-dyslexia-diagnosed/> dyslexia-checklists.
2. International Dyslexia Association. (2025). *Definition of Dyslexia*. Available <https://dyslexiaida.org/definition-of-dyslexia/>
3. Mather, N. (2022). *Challenges in Testing for Dyslexia*. Retrieved from Western Psychological Services (WPS). Available <https://www.wpspublish.com/blog/challenges-in-testing-for-dyslexia>
4. Moll, K., Snowling, M. J., & Hulme C. (2020). Introduction to the Special Issue "Comorbidities between Reading Disorders and Other Developmental Disorders". *Scientific Studies of Reading*, 24(1), 1–6. doi:10.1080/10888438.2019.1702045
5. Ozernov-Palchik, O., & Gaab, N. (2016). Tackling the 'dyslexia paradox': reading brain and behavior for early markers of developmental dyslexia. *WIREs: Cognitive Science*, 7(2), 156–176.
6. Price, K. M., Wigg, K. G., Misener, V. L., Clarke, A., Yeung, N., Blokland, K., Wilkinson, M., Kerr, E. N., Guger, S. L., Lovett, M. W., & Barr, C. L. (2022). Language Difficulties in School-Age Children with Developmental Dyslexia. *Journal of Learning Disabilities*, 3, 200–212. doi:10.1177/00222194211006207
7. Raščevska, M., Umbraško, S., Vabale, A., Orlovska, M., & Sokolova-Nazarenko, M. (2019). *Lasītprasmes veicināšana: intervences nodarbības Acadience™ (DIBELS Next) testa kontekstā. Acadience™ (DIBELS Next) testa komplekta grāmatā*. [Promoting literacy: intervention lessons in the context of the Acadience™ (DIBELS Next) test]. In *Acadience™ (DIBELS Next) test suite book*. Rīga: LU, VISC. Available <https://mape.gov.lv/catalog/materials/481E1B76-AB0E-470D-84B6-5D901C98293F/view?preview=45FB5BE2-8573-4E78-B53C-780D53FCAE87>
8. Rīds, G. (2019). *Disleksija agrīnā vecumā. Praktiska rokasgrāmata* [Dyslexia in the early years. A practical guide]. Rīga: Jumava.
9. Shaywitz, B. A., Weiss, L. G., Saklofske, D. H., & Shaywitz, S. E. (2016). Translating Scientific Progress in Dyslexia into Twenty-first Century Diagnosis and Interventions. *WISC-V Assessment and Interpretation*, 269–286. doi:10.1016/B978-0-12-404697-9.00009-1